

Nieuws uit Beetsterzwaag en rupsen van Microlepidoptera. Tymo Muus

Het jaar 2006 heeft een speciale waarde gekregen door de vele mooie trekvlinders, ook zaten er bepaalde andere vondsten tussen die leuk waren, althans voor mijzelf. Op 2 juli in het Reigersbos te Kortehemmen ving ik op licht meerdere exemplaren (soms tot wel drie per avond) van de schitterende rood/zilveren Oecophoridae *Bisigna procerella*, een soort waarvan de rupsen leven op korstmossen. Afgelopen jaar ving ik op dezelfde locatie maar slechts één exemplaar. Ook was *Ephestia elutella* hier erg talrijk met wel vijftien exemplaren op één avond, de rups is o.a. te vinden op verschillende plantenzaden maar zou ook leven van gedroogd fruit.

De pyralide *Evergestis limbata* trof ik ook aan, een soort die polyfaag is op veel kruidachtige planten waaronder koolzaad. Gevangen in de tuin te Beetsterzwaag op 12 juli. Deze pyralide was rond 1990 alleen nog maar te vinden in het zuidelijke deel van Nederland, inmiddels zijn er al een tiental waarnemingen bekend uit Friesland. Gerrit Tuinstra ving het beestje ook tijdens een gezamenlijke inventarisatie in Olterterp op 6 september. Het kan erop wijzen dat de soort zich sterk aan het uitbreiden is naar de noordelijke provincies.

Enkele dagen later ving ik het vedermotje *Buckleria paludum* op licht in het Wijnjeterper Schar op 16 september. Dit was samen met Gerrit, Henk en Auke. Deze soort was nog niet bekend uit dit gebied en de soort zou duiden op de aanwezigheid van het plantje zonnedaauw.

De laatste soorten zijn *Nomophila noctuella*, waarvan ik een tiental exemplaren overdag in Drachten (op 3 oktober) heb waargenomen. Tweede soort betreft *Udea ferrugalis* (20, 22, 23 oktober, Beetsterzwaag), alle exemplaren gevangen op licht. Beide soorten behoren tot de trekvlinders.

Dit jaar heb ik geprobeerd voor elk gebied de Psychidae (zakdragers) te vinden, nu blijken *Proutia betulina*, *Psyche casta* en *Narycia duplicella* toch tot de algemeenste soorten te behoren. *N. duplicella* met wat voorkeur voor ruwe, blauw be-algde stammen, *P. betulina* wat op ooghoogte op vooral wat groen uitgeslagen eikenstammen op open plekken. Vervolgens *Taleporia tubulosa*, de grootste zakdrager, waarvan ik uitsluitend nog maar zakjes gevonden heb in de hoek van Appelscha en het Fochtelooërveen.

Een soort die nog minder gevonden wordt, *Phalacropterix graslinella*, trof ik aan op de Lippenhuisterheide (27 april), ook nieuw voor het gebied. Landelijk gezien een zeer zeldzame verschijning, het beestje is in de Zuidoosthoek van Friesland lokaal een stuk gewoner.

Als klap op de vuurpijl *Dahlica triquetrella* op 10 april in Beetsterzwaag, niet alleen een nieuwe soort voor Friesland, maar ook gezien het aantal (tegen de tachtig exemplaren!) landelijk een leuke waarneming. De zakjes zaten in grote groepen bijeen op tamelijk jonge beukenstammen.

Dahlica triquetrella
(foto T.Muus)

Dit najaar op 4 oktober vond ik nog een exemplaar, twee kilometer noordelijker. Bij de *D. triquetrella*'s die in Nederland gevonden worden is er sprake van parthenogenese, waarbij de soort in het adulte stadium geen vleugels bezit en daarbij tweeslachtig zijn.

De vlinders beginnen dan ook al vlak na het uitsluipen met de eiafzet waarbij de eitjes in het zakje gelegd worden, mogelijk voor de veiligheid van de nakomelingen. De soort is kenmerkend door de bouw, bestaande uit insectenresten en zand. Hierdoor krijgen de zakjes een lichter uiterlijk t.o.v. *Dahlica lichenella* die wat meer groenige tinten bezitten door een wat meer plantaardige opbouw van het zakje. *Bankesia conspurcatella* is de tweede soort die er op lijkt. Henk ten Holt gaf aan dat de zakjes van *B. conspurcatella* wat minder steviger gebouwd zijn en daarbij bijvoorbeeld ook sneller indeuken. Ook zou deze meer houtachtige delen in de zak verwerken en daardoor ook een net wat bruiner uiterlijk dan de zak van *D. triquetrella*.

Vanaf juli heb ik mij vooral gericht op het zoeken naar rupsen van verscheidene soorten spanners en uilen. Met als resultaten de soorten *Pechipogo strigilata*, *Ecliptopera silaceata*, *Thalera fimbrialis* en bij nacht zeer veel exemplaren, soms boven de dertig, van *Lycophotia porphyrea* en *Gymnoscelis rufifasciata*. Bij de laatst genoemde soorten wordt wel duidelijk hoe algemeen de vlinder daadwerkelijk is, daar de lichtvangsten maar slechts een tiental vlinders opleveren.

Inmiddels ben ik overgestapt op de micro's, en tot dusver hebben de rupsen van deze groep me toch meer geboeid dan de vlinders. Het is een zeer interessante, en wat ik me ook goed realiseer, een gecompliceerde groep. In samenwerking met

Sifra Corver uit Zoetermeer hopen wij in verloop van tijd meer over de levenswijze van deze beestjes in kaart te mogen brengen.

Daarbij zal een groot deel van alle gevonden rupsen opgekweekt worden en gefotografeerd, vervolgens hopen we later deze gegevens en foto's te mogen publiceren.

Tot dusver is er redelijk wat bekend over de rupsenstadia van micro's, maar zoals ik wel gemerkt bij de macro's is hier nog steeds veel nieuws over te ontdekken. Vooral nog richten we onze aandacht op de wat 'grotere' soorten zoals de Pyraliden, Oecophoridae, Pterophoridae en Tortricidae.

We zouden het op prijs stellen wanneer men enkele eitjes of rupsen van soorten uit eerder genoemde families zou willen afstaan voor kweken. Met name de ongewone tot zeldzame soorten. In dat geval graag contact opnemen met mij, telefonisch (0512-381923) of via e-mail (tmuus@hotmail.com). Hiervoor alvast mijn dank.

Literatuur

Kuchlein, J.H., 1993; De kleine vlinders, handboek voor de faunistiek van de Nederlandse microlepidoptera.

Kuchlein, J.H., & De Vos, R., 1999; Geannoteerde naamlijst van de Nederlandse vlinders.

Parenti, U., 2000; A guide to the microlepidoptera of Europe.

Toch een populatie van de sleedoornpage in Friesland? Siep Sinnema

Zoals bekend hebben we in het voorjaar van 2006 een excursie georganiseerd in de buurt van Wolvega om te zoeken naar eitjes van de sleedoornpage (*Thecla betulae*). Omdat deze soort bij Steenwijk een populatie heeft, zijn we benieuwd of dat ook het geval in Friesland is. Er zijn in de loop der jaren wel vlinders waargenomen in het zuiden van Friesland, maar dat kunnen ook zwervers zijn. Helaas troffen we tijdens die excursie in het voorjaar van 2006 geen eitjes aan. In september zag ik op internet op de site www.waarneming.nl dat in het zuidoosten van Wolvega de sleedoornpage was waargenomen in een tuin. Ik heb contact opgenomen met de waarneemster en het blijkt dat de vlinder daar in haar tuin is gezien op 4 en 5 augustus en 6 en 14 september; de vlinder is ook ter plekke gefotografeerd. In de betreffende tuin staan sleedoornstruiken en pruimenbomen, de kans is dus aanwezig dat zich hier een populatie bevindt. De eigenaresse van de tuin heeft me toegezegd om in het voorjaar naar de eitjes te gaan zoeken op de sleedoornstruiken en pruimenbomen en ze zal me op de hoogte houden. Wie weet hebben we in 2007 zekerheid over de sleedoornpage!